

**ОДЕСЬКА МІСЬКА РАДА
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ ТА НАУКИ**

НАКАЗ

01.11.2025 2026

Одеса

№ 331

Про організацію та проведення
міського Турніру юних біологів

Відповідно до плану роботи КУ «Одеський центр професійного розвитку педагогічних працівників» на 2026 рік, Плану всеукраїнських і міжнародних організаційно-масових заходів з дітьми та учнівською молоддю на 2026 рік (за основними напрямками позашкільної освіти), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 19.11.2025 р. № 1523, з метою стимулювання пізнавальної діяльності учнів, пошуку, підтримки, розвитку творчого потенціалу обдарованої молоді, заохочення учнів до вивчення предметів природничого циклу.

На підставі зазначеного вище

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Положення про проведення міського Турніру юних біологів (далі – Положення) (додаток 1).
2. Провести Комунальній установі «Одеський центр професійного розвитку педагогічних працівників» у листопаді 2026 року Турнір юних біологів (далі Турнір) відповідно до Положення.
3. Затвердити склад організаційного комітету та журі Турніру (додаток 2).
4. Комунальній установі «Одеський центр професійного розвитку педагогічних працівників»:
  - 4.1 Забезпечити організацію та проведення Турніру.
  - 4.2 Підготувати проект наказу «Про підсумки проведення Турніру юних біологів».
5. Керівникам закладів загальної середньої освіти комунальної власності територіальної громади м. Одеси надати до 31 жовтня 2026 року заявки на участь у Турнірі юних біологів.
6. Відділу інформаційно-інноваційних технологій Департаменту освіти та науки Одеської міської ради забезпечити висвітлення інформації про проведення Турніру юних біологів.
7. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника директора Департаменту освіти та науки Одеської міської ради Світлану СКЕБАЛО.

Директор Департаменту

Юлія ФІЛЛЕР

ПОЛОЖЕННЯ
про Турнір юних біологів

1. Загальні Положення
  - 1.1. Турнір юних біологів проводиться відповідно до плану роботи КУ «Одеський центр професійного розвитку педагогічних працівників» на 2026 рік, Плану всеукраїнських і міжнародних організаційно-масових заходів з дітьми та учнівською молоддю на 2026 рік (за основними напрямками позашкільної освіти), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 19.11.2025 р. № 1523.
  - 1.2. Головна мета Турніру – популяризація знань з природничих наук та надання можливості учнівській молоді спробувати свої сили у вирішенні цікавих, дослідницьких, експериментальних завдань з біології, отримати порівняльну оцінку своїх знань і умінь.
  - 1.3. До участі у Турнірі запрошуються команди в кількості 5-ти учнів 8 - 11 класів закладів загальної середньої та позашкільної освіти.
  - 1.4. Турнір проводиться в три етапи:
I етап (відбірковий) – 07 та 08 листопада 2026 року
II етап(напівфінал) – 14 та 15 листопада 2026 року
III етап – фінал – 21 та 22 листопада 2026 року
  - 1.4 Турнірна програма складається:
    - з розв'язання творчих завдань (біологія);
    - підготовки доповідей та презентацій;
    - формування списку питань для опанування та рецензування доповідей;
    - формування навичок ведення наукової дискусії.
  - 1.5 Переможці на півфіналу визначаються журі за загальними сумами балів та виходять у фінальний етап гри.
  - 1.6 Переможцем Турніру є команда, яка набрала найбільшу суму балів. Призерами Турніру команди, які за кількістю набраних балів посіли II та III місця.
Рішення журі не обговорюється, оскарженню та перегляду не підлягає.
  - 1.7 Переможці і призери Турніру нагороджуються дипломами відповідних ступенів. Решта фіналістів отримують дипломи учасників Турніру.

Організаційно-інформативний лист

Турнір юних біологів – цікава та функціонально навантажена форма позашкільної роботи. Захід дає можливість проявитися дітям з високим рівнем креативності. У турнірній грі розвивається дивергентне мислення, комунікативні здібності і є потреба в колективній інтелектуальній праці. До участі в турнірах учнів спонукають зовнішні та внутрішні чинники:

- зацікавленість предметом, потреба у поглибленні знань, розширенні світогляду;
- потреба учнів у творчому застосуванні знань;
- потреба в ігрових формах інтелектуальної творчості, у веденні наукової дискусії;
- потреба у спілкуванні з однодумцями;
- самовираження, самоствердження в очах ровесників і педагогів;
- бажання співпрацювати з улюбленим вчителем.

Турнір юних біологів – унікальна форма, що гармонійно поєднує інтелектуальні потреби учнів і учителя. Перш за все, Турнір – це гра. Бажання грати є природним для дитини. «Гра – це шлях дитини до пізнання світу, в якому вона живе, це іскра, яка запалює вогник до допитливості» (В.О. Сухомлинський).

Турнір – це особлива рольова гра, що відбувається у формі наукової дискусії. В процесі спільної роботи над завданнями проявляються індивідуальні схильності конкретних учнів. Відповідно до індивідуальних можливостей учнів відбувається розподіл ролей Доповідача, Опонента та Рецензента. Важливо, що команда в процесі підготовки стає "єдиним механізмом" де кожен учень відчуває іншого, знає його можливості.

Турнір – це гра за конкретними правилами, які команда повинна досконало знати і виконувати. До складу команди входять п'ять учнів (за правилами турнірів від 3 до 5). Бажано, щоб, крім 11-класників, у команді були учні 10 чи 9-го класу. Це дає можливість зберегти наступність і набути досвіду для майбутніх Турнірів.

Під час одного бою розігрується три задачі. Команди по черзі виступають в ролях Доповідача, Опонента, Рецензента. Команда Опонент пропонує задачу команді Доповідача, третя команда виступає у ролі Рецензента. Надалі ролі змінюються. Важливо допомогти дітям детально розібратися в особливостях кожної ролі. Відповідно до правил, Доповідач викладає суть розв'язування задачі, звертаючи увагу слухачів на основні ідеї та висновки. Доповідь має бути чітка, конкретна, лаконічна, представлений розв'язок повинен бути аргументованим.

Опонент відмічає позитивні та негативні моменти розв'язку, дає критичні зауваження до доповіді, ставить запитання, які характеризують недоліки і помилки у розумінні проблеми та методах її розв'язку. Слід пам'ятати, що виступ Опонента не повинен зводитись до викладу свого рішення задачі.

Рецензент дає коротку оцінку виступу Доповідача та Опонента, хоча і балів за рецензію команда отримує найменше. Роль Рецензента є найважчою, оскільки потрібно відмітити як негативні, так і позитивні сторони представленого розв'язку і опанування, звернувши особливу увагу на те, що не було помічено Опонентом. Необхідно відмітити теоретичні помилки і неточності, якщо такі були допущені в ході доповіді, опанування та полеміки. Дуже важливо налаштувати учнів на те, що під час бою працює команда, кожен повинен включитися в роботу. Важливо почути і зафіксувати всі зауваження (як

позитивні, так і негативні), швидко відшукати аргументи, які будуть використані, як при опануванні та рецензуванні, так і в ході загальної полеміки.

Максимально ефективно слід використати ті хвилини, що даються для підготовки опонування та рецензії. Тому відповідно до індивідуальних особливостей в команді повинні бути: лідер, який вміє мобілізувати команду та приймати стратегічні рішення; мозковий центр з глибокою теоретичною базою; психологічний стабілізатор; упорядник ідей; група швидкого реагування, що відшукує теоретичні помилки суперника, коректно і швидко формулює запитання.

Завдання Турніру заздалегідь створюються організаторами турніру та надаються учасникам за 2 – 3 місяці до початку конкурсу.

Хронологія гри

1. Знайомство команд – 3 хвилини
2. Представлення журі – 2 хвилини
3. Проведення конкурсу капітанів для визначення ролей (Доповідач, Рецензент, Опонент, Спостерігач) - 5 хвилин
4. Вибір першої задачі для першого бою турніру (опонент пропонує задачі доповідачу на вибір, до 3-х задач під час одного бою) – 2 хвилини
5. Підготовка команди доповідача до доповіді – 1 хвилина
6. Доповідь – 7 хвилин
7. Уточнюючі питання команди опонента до доповідача та відповіді доповідача на питання – 2 хвилини
8. Підготовка опонента до опанування – 1 хвилина
9. Опанування задачі опонентом – 5 хвилин
10. Відповіді доповідача на питання опонента – 1 хвилина
11. Полеміка між доповідачем та опонентом – 5 хвилин
12. Підготовка рецензента до рецензування (обговорення презентації в межах команди) – 1 хвилина
13. Виступ рецензента – 3 хвилини
14. Полеміка між доповідачем, опонентом, рецензентом – 5 хвилин
15. Підведення підсумків бою окремо доповідачем, опонентом та рецензентом – по 1 хвилині на кожного гравця.
16. Питання від журі до всіх гравців (Доповідача, Опонента, Рецензента) та відповіді на них – 5 хвилин
17. Оцінювання бою з боку членів журі – 1 хвилина
18. Підсумкове слово журі – 3 хвилини

Оцінювання та визначення переможців

Після бою журі Турніру оцінює роботу команд та виставляє оцінки. Команда, що набирає більшу кількість балів вважається переможцем.

Під час гри оцінюється:

1. Вміння гравця правильно зрозуміти задачі.
2. Вміння сформулювати відповідь на поставлені питання.

3. Вміння написати доповідь та створити презентацію.
  4. Вміння критично оцінювати доповіді інших гравців.
  5. Вміння визначати сильні та слабкі сторони доповідача.
  6. Вміння ставити коректні запитання.
  7. Вміння працювати в групі та підтримувати членів команди.
  8. Вміння створювати спільний, якісний, інтелектуальний продукт.
- Найвищі чи найнижчі оцінки журі обов'язково коментує та обґрунтовує.

Завдання Турніру юних біологів для 8-11 класів

1. **«Біологія відчаю»**
Розгляньте біологічну перспективу самогубства у живих організмів. Запропонуйте можливі причини та адаптивні пояснення цього явища у різних видів. Які чинники найбільше впливають на ймовірність суїциду у живих істот?
2. **«Мама, Тато, та хто?»**
Уявіть собі живі істоти, у яких існують не дві класичні статі (чоловіча та жіноча), а три різні статі. Запропонуйте як можуть взаємодіяти ці істоти для продовження роду. Опишіть можливий спосіб успадкування і яке значення може мати кожна зі статей у процесі.
3. **«Нітропласти»**
Нітропласт - це органела, виявлена у морських водоростей виду *Braarudo sphaera bigelowii*. Вона відіграє вирішальну роль у фіксації азоту - процесі, який раніше вважався властивим лише бактеріям та археям. Запропонуйте модель клітини сільськогосподарської рослини та розгляньте особливості функціонування нітропластів у них. Які переваги надасть функціонування нітропласту у рослинах сільськогосподарського типу.
4. **«Рослинний хмарочос»**
На сьогоднішній день рослини не можуть рости вище приблизно 150 метрів через обмеження їхньої «насосної системи», яка відповідає за транспортування води та поживних речовин. Запропонуйте модель «насосної системи», яка могла б подолати це обмеження та дозволити рослинам рости понад 150 метрів.
5. **«Біорандомайзер»**
Коли, наприклад, складно зробити вибір, деякі покладаються на фортуна: кидають монету, гральний кубик або генерують випадкове число. Запропонуйте біологічний принцип, будь якого процесу на ваш розсуд, побудованого на цій основі, та яку перевагу дає живому організму такий рандомайзер.
6. **«Лебідь, рак і щука - одна особа?»**
Запропонуйте модель і еволюційні причини появи ракоподібного здатного до активної форми польоту.
7. **«Заміна бджіл»**
Відомо, що щорічно кількість бджіл у світі скорочується і, можливо, зараз ми спостерігаємо за їх повним вимиранням. Спрогнозуйте наслідки вимирання бджіл та запропонуйте рішення щодо порятунку їхньої

популяції. Поміркуйте, чи можливо людству жити без бджіл і запропонуйте спосіб заміни бджіл у разі їх повного зникнення.

8. «Найважливіші»

Дуже часто можна почути, що якщо якийсь вид зникне, то це може спричинити за собою ланцюжок незворотних наслідків, внаслідок яких загинуть інші види, які були пов'язані разом у харчовому ланцюжку. Наведіть на вашу думку топ 5 таких важливих видів, через зникнення яких передбачається найбільш трагічні екологічні наслідки.

9. «Квіткові метаморфози»

У квіткових рослин розподіл на органи (корінь, стебло, лист) з погляду морфології може бути досить умовним. Іноді ці органи зазнають змін, у результаті яких починають

10. виконувати функції, не характерні їм від самого початку. Квітка є більш спеціалізованим та консервативним органом, призначеним для статевого розмноження. Запропонуйте можливі метаморфози квітки, при яких вона зможе виконувати нові функції, які не були властиві їй на даний момент, зберігаючи при цьому основні структури (чашолистки, пелюстки, тичинки, маточки).

11. «Несвідоме тепер свідоме»

Деякі життєво важливі функції організму не піддаються прямому контролю з боку свідомості людини (наприклад, серцебиття, артеріальний тиск тощо). Складіть топ-3 функції тіла, які було б найбільш корисно зробити більш схильними до свідомого управління в порівнянні з теперішнім станом. Обґрунтуйте свій вибір та опишіть, як зміниться регулювання цих функцій за такого контролю.

12. «Апгрейд туриста»

Багато живих організмів, від бактерій до птахів, вміють сприймати магнітне поле Землі. Проте людина неспроможна це робити. Запропонуйте можливий варіант генетичної модифікації людини, після якого вона змогла б усвідомлено орієнтуватися в магнітному полі Землі.

13. «Молекулярний переворот»

Уявіть, що за одну ніч відбудеться незначна зміна в ДНК усіх організмів: між аденіном і тиміном стане 3 водневі зв'язки, а між гуанином і цитозиним стане 2 водневих зв'язки. Які зміни серед живих організмів ми виявимо наступного дня?

14. «Розвинений та без'ядерний»

Запропонуйте модель багатоклітинного прокаріотичного організму з тканинами та фізіологічними системами органів.

15. «Міняємо фосфати на карбонати»

Багато організмів як мінеральний компонент екзоскелетів використовують карбонати кальцію (наприклад, ракоподібні, молюски тощо). Хребетні тварини використовують у складі ендоскелета сполуки кальцію та фосфору. Чому еволюція хордових зробила вибір саме на користь фосфатів? Опишіть біологічні особливості хребетних тварин, якби основним мінеральним компонентом їх скелета були б карбонати кальцію.

16. «Космічний діагност»

Уявіть, що у майбутньому людство освоїть міжзоряні перельоти та вирішивши усі екологічні проблеми Землі, почне допомагати з екологічними проблемами на інших планетах. Вам поставлено завдання знаходити планети з проблемними біосферами, які потребують порятунку та можливості проводити будь-які аналізи. Необхідно розробити універсальний план досліджень, який протягом двох тижнів дозволить би оцінити екологічний стан будь-якої планети, при цьому врахуйте, що принципи на яких побудовано інопланетне життя можуть істотно відрізнятися.

Підготовка команди до Турніру

Підготовка доповіді

Вчитель та учні знайомляться із завданнями. Розпочинається спільна робота вчителя та учнів над пошуком розв'язків турнірних задач.

На першому етапі важливо зацікавити дітей, ознайомити їх із завданнями і переконати, що, незважаючи на складність задач, у співпраці команда впорається з цими труднощами. Робота з підготовки до Турніру, як і будь-яке дослідження, починається із пошуку джерела інформації. Якщо учні не мають необхідної підготовки, потрібно:

- ознайомити з правилами роботи в бібліотеці;
- навчити користуватися каталогом, скласти перелік необхідної літератури;
- разом з дітьми провести пошук в системі «Інтернет»;
- навчити відбирати релевантну інформацію і скласти перелік «резервних» наукових джерел. Цей етап роботи ми називаємо пошуком інформації, або «занурення в інформацію». Після попереднього ознайомлення з літературою щодо даних завдань (або ж з її відсутністю) необхідно визначити суть кожної задачі і головний напрям відповідей.

На другому етапі роботи команди організовується мозковий штурм для висування ідей (із заборonoю критики). Проводиться ретельний запис усіх запропонованих варіантів чи напрямів рішення (працює дивергентне мислення – мислення «вшир»). Результатом є кілька висунутих гіпотез рішення конкретного завдання.

Далі проводиться аналіз кожної ідеї, їх детальне обговорення. Цей етап ми називаємо "критика", оскільки він відбувається у формі жвавої дискусії з аргументацією позитивних і негативних сторін кожної гіпотези.

Цей етап є чи не найважливішим – він завершується як формуванням робочої гіпотези для Доповідача, так і аргументацією відхилення інших розв'язків для Опонента і Рецензента. Здавалося б, що задача уже розв'язана, але розв'язок у такому вигляді не може бути успішно представлений і захищений у турнірному бою. Необхідно провести глибокий аналіз прийнятої гіпотези крізь призму сучасної наукової інформації. На цьому етапі працює

конвергентне мислення - мислення «вглиб». Необхідно опрацювати багато інформації, детально розібратися у теоретичних основах даної проблеми. І тут учням особливо необхідна допомога вчителя.

Адже часто турнір вимагає глибокого опрацювання тих розділів навчального матеріалу, які за програмою ще не вивчалися. В результаті розробки рішення готується чорнова доповідь. На її обговорення запрошуються не тільки члени команди, а й всі зацікавлені біологією. Корисно, щоб на такі обговорення потрапляли люди різного фаху, різного віку з нестандартним мисленням.

Участь молодших учнів у такому обговоренні сприяє зацікавленню предметом загалом і турнірами зокрема. Це сприяє формуванню наукового товариства у школі і забезпечує наступність поколінь. У кожного з присутніх свій погляд на представлене рішення, що дає змогу поглянути на проблему під різними кутами зору. Проблема атакується з усіх сторін. Така атака дає можливість передбачити питання Оponenta, виявляє слабкі або сильні сторони у теоретичних знаннях Доповідача, готує його до справжнього бою.

Важливо фіксувати усі конструктивні запитання, зауваження та поради. Це стане в пригоді при опануванні та рецензуванні даного питання. Іноді доповідь такої атаки не витримує. Тоді необхідно відмовитися від цього розв'язку і повернутися на другий етап роботи. Якщо ж доповідь і доповідач вистояли, то можна переходити на заключний етап – "шліфування".

Необхідно виготовити наочність – таблиці, схеми, малюнки. До цього часто залучаються вболівальники. Вони ж запрошуються на рольові ігри, які проводяться для усвідомлення ролі Оponenta та Рецензента.

Важливо провести роботу над культурою виступу та ведення полеміки. Варто до цього залучити вчителів української мови, випускників, які мають досвід у проведенні турнірів. Задачу вважаємо розв'язаною, якщо готовий до презентації варіант власного розв'язку, зібрано нотатки для аргументованого опонування інших розв'язків і команда має необхідну теоретичну базу з даного питання.

Як готувати Опонування

На опанування відповідних задач команда налаштовується завчасно, адже вона сама пропонує задачу Доповідачу. Проте сам процес опонування передбачити неможливо. Які сюрпризи підготував суперник – бездоганну доповідь, у якій, крім позитиву, необхідно знайти недоліки, чи необґрунтоване власне рішення проблеми? Слабку доповідь опонувати важче, ніж сильну. Проблема в тому, що Оponent не має права нав'язувати своє рішення задачі, а повинен аналізувати ту доповідь, яка представлена Доповідачем.

Особливості ролі Рецензента

Далі у дискусію вступає Рецензент, він ставить уточнюючі запитання та має 1–2 хвилини на підготовку рецензії. Навести конкретний приклад рецензування неможливо – адже для цього потрібно знати весь хід турнірного бою. Рецензія починається з подяки Доповідачеві за представлений розв'язок задачі та опоненту за проведене опанування.

Далі загальна оцінка доповіді та виступу Оponenta. Рецензент повинен вказати на помилки та неточності, допущені Оponentом, та ті помилки

доповідача, які опонент не помітив. Рецензування не може дублювати опанування.

Рецензент дає детальну оцінку виступу доповідача, якщо його думка не збігається з оцінкою опонента. Слід не забувати, що окрім аналізу доповіді та опанування Рецензент повинен проаналізувати ще й полеміку між доповідачем та опонентом.

Найчастіше на рецензію відважуються найдосвідченіші члени команди. У цьому випадку найважливіше правильно зіграти роль. Проте, якщо досвідчений учень не володіє необхідними знаннями з даного питання – навіть досвід йому не допоможе.

Окрім того, команда не обирає задачу, що випадає на рецензію. Можливий випадок, коли на рецензії розігрується задача того учня, що уже виступив у ролі доповідача та опонента.

За правилами турніру не можна виступати за один бій тричі. На рецензію повинен йти інший учасник. Ось чому важливо обговорювати усі турнірні завдання повним складом команд. Після рецензії Доповідач та Опонент відповідають на зауваження Рецензента і відбувається полеміка між ними. Через певний час оголошується загальна полеміка, у якій можуть взяти участь всі члени команд, де виявляється командна гра.

Додаток 2 до наказу
Департаменту освіти та науки
Одеської міської ради
від 01.04 2026 № 331

СКЛАД
організаційного комітету Турніру юних біологів

Голова оргкомітету:

- Лариса ЯНІШЕВСЬКА, консультантка Комунальної установи «Одеський центр професійного розвитку педагогічних працівників»;

Члени оргкомітету:

- Лідія ВОВНЕНКО, консультантка Комунальної установи «Одеський центр професійного розвитку педагогічних працівників»;
- Тетяна ІЛЛЯШ, консультантка Комунальної установи «Одеський центр професійного розвитку педагогічних працівників»;
- Олена ДРАГАНОВА, консультантка Комунальної установи «Одеський центр професійного розвитку педагогічних працівників».

СКЛАД
журі Турніру юних біологів

Голова журі:

- Наталія ЗАДЕРЕЙ, вчитель біології ОДЕСЬКОГО ЛІЦЕЮ № 44 ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ, керівник гуртка «Юні дослідники» КЗПО «ОДЕСЬКИЙ ЕНЦ «АФАЛІНА», кандидат біологічних наук.

Члени журі:

- Володимир ДЕМИДЕНКО, керівник гуртка «Біологія людини» КЗПО «ОДЕСЬКИЙ ЕНЦ «АФАЛІНА», магістр біології;
- Олександр ЗАДЕРЕЙ, керівник гуртка «Юний дослідник» КЗПО «ОДЕСЬКИЙ ЕНЦ «АФАЛІНА»;
- Вікторія КОРОЛЕНКО, вчитель біології ОДЕСЬКОГО ЛІЦЕЮ № 14;
- Ігор МУНТЯН, вчитель біології ОДЕСЬКОГО ЛІЦЕЮ № 14;
- Наталія ПАСТУХОВА, керівник гуртка «Основи біології» КЗПО «ОДЕСЬКИЙ ЕНЦ «АФАЛІНА»;
- Віктор ТАРАС, заступник директора, вчитель біології ОДЕСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ № 48;
- Ірина ЩЕНКО, вчитель біології ОДЕСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ № 33;
- Ольга ЗОЛОТАРЬОВА, вчитель біології ОДЕСЬКОГО ЛІЦЕЮ № 72;
- Олена ПРОКОПЕЦЬ, вчитель біології ОДЕСЬКОГО ЛІЦЕЮ № 82;
- Надія ДЕНИС, вчитель біології ОДЕСЬКОГО ЛІЦЕЮ № 84;
- Галина НАУМЕНКО, вчитель біології ОДЕСЬКОГО ЛІЦЕЮ № 59;
- Ольга БУТЕНКО, вчитель біології ОДЕСЬКОГО ЛІЦЕЮ № 43;

- Любов ФРАНЧУК-КРИВА, вчитель біології ОДЕСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ № 46;
- Ольга ЛАПКО, вчитель біології ОДЕСЬКОГО ЛІЦЕЮ «ЛІДЕР»;
- Михайло ЧЕРЕНКОВ, вчитель комунального закладу «Рішельєвський науковий ліцей», методист Центру STEM-освіти Одеської області (за згодою);
- Михайло ВАСИЛЬЄВ, вчитель комунального закладу «Рішельєвський науковий ліцей», методист Центру STEM-освіти Одеської області (за згодою);
- Денис РАДІОНОВ, кандидат біологічних наук, доцент кафедри зоології, гідробіології та загальної екології, вчитель біології, методист Центру STEM-освіти Одеської області (за згодою).